

Datum

2018-01-12

Vår referens

Lena Eriksson Projektledare

Remiss angående Levande Malmö - avrapportering, STK-2016-860

Dnr: 270:07191-2017

Sammanfattning

Projektet Levande Malmö pågick 2014-2015 med ansatsen att bryta barriärer i staden. Projektets slutredovisades av stadsbyggnadskontoret i juli 2016 med rekommendationer vilka nu skickats ut på remiss av stadskontoret. Miljönämnden uppskattar Levande Malmös ansats att bryta barriärer i staden och ser positivt på att fokus skiftats till att bryta organisatoriska barriärer för att komma åt stadens fysiska och mentala barriärer.

Överlag delar miljönämnden rapportens slutsatser med fokus på vad som har framkommit gällande prestigelös samverkan; agera territoriellt och på tvärs; genomföra långsiktiga permanenta lösningar; ha bättre sammanhang mellan budgetar och upprätta mer gemensamma ekonomier; bygga kunskapsallianser; tydliga och genomförbara framtidsbilder med gemensamma och skarpa mål; prioritering, finansieringsmodeller; delaktighet: ledarskap, organisationsstruktur och ledarskap.

Miljönämnden anser däremot att de föreslagna rekommendationerna är otillräckliga för att åstadkomma det önskade resultatet, det vill säga en tät, grön och blandad stad, där hälsa och företagsamhet främjas. Miljönämnden föreslår därför att ett ramverk tas fram och beslutas för långsiktiga territoriella samlade insatser inom hållbar stadsutveckling, som knyter samman fysiska och sociala investeringar och möjliggör genomförandet av Levande Malmös intentioner. I detta bör även den ekologiska dimensionen av hållbar utveckling, kopplat till klimat och energi, kretslopp, giftfri miljö m.m. vävas in tydligare. Miljönämnden anser även att stadsbyggnadskontorets rekommendationer måste utvecklas utifrån dagens situation samt anpassas till det föreslagna ramverket.

Förslag till beslut

Miljönämnden föreslås besluta

att svara på kommunstyrelsens remiss enligt förvaltningens förslag.

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelsen, daterad 2017-03-26
- Bilaga 1 Remiss angående Levande Malmö - avrapportering STK-2016-860
- Bilaga 2 Levande Malmö Rapport Dnr SBN-2014-321
- Bilaga 3 Levande Malmö – en följeforskningsrapport
- Bilaga 4 Kommunstyrelsens arbetsutskott Protokollsutdrag § 252 Levande Malmö – Avrapportering

Beslutsplanering

Miljönämnden, 2018-04-24

Beslutet skickas till

Kommunstyrelsen, registrera.stk@malmo.se

Ärendet

Kommunstyrelsen har översänt Remiss angående Levande Malmö – avrapportering STK-2016-860 till bland annat miljönämnden för synpunkter. Svar önskas senast 2018-04-30. Ärendet är även skickat till tekniska nämnden, stadsbyggnadsnämnden, servicenämnden och MKB Fastighets AB.

Bakgrund

Kommunstyrelsen gav stadsbyggnadskontoret i uppdrag att driva Levande Malmö under 2014-2015. Budgeten var en miljon kronor per år.

Syftet var att brygga över sociala, mentala och fysiska barriärer i det segregerade Malmö. Det skulle åstadkommas genom att bygga staden tät, grön och blandad, samtidigt som hälsa och företagsamhet främjades. Uppdragets syfte skulle nås med hjälp av ledorden förtätning, blandad stad och nya kopplingar.

Projektet avrapporterades till kommunfullmäktiga i juli 2016 och sändes ut på remiss av stadskontoret i december 2017.

Förvaltningens förslag till yttrande

Miljönämnden uppskattar Levande Malmös ansats att bryta barriärer i staden och ser positivt på att fokus skiftats till att bryta organisatoriska barriärer för att överbrygga stadens fysiska och mentala barriärer.

Rapportens slutsatser är högst relevanta och nödvändiga för att långsiktigt bryta barriärer av olika karaktär och för att bygga staden tät, grön och hållbar. Miljönämnden delar uppfattningen att det är mycket viktigt att ta fram gemensamma och realistiska målbilder tidigt i stadsutvecklingsprocessen. Det behövs en tydlig och samordnad prioritering av satsningar på kort- och lång sikt med utgångspunkt från översiktsplanen och de nyttor som de tillför staden i stort. De stadsutvecklingsprojekt som startas behöver också integreras i den ordinarie verksamheten för att bland annat skapa ett större förtroende och tillit till staden. Ett stort fokus behöver därför läggas på att skapa de arbetsmetoder, samverkansmodeller och finansieringsmodeller som behövs för att detta viktiga syfte ska kunna uppnås. Malmö stad behöver också bli ännu bättre på att involvera civilsamhället och inkludera stadens medborgare, föreningsliv, organisationer och näringsliv för att bygga den täta, gröna och hållbara staden.

Miljönämnden ställer sig däremot frågande till om de föreslagna rekommendationerna är tillräckliga för att åstadkomma det önskade resultatet: En tät, grön och blandad stad, där hälsa och företagsamhet främjas. Levande Malmö poängterar vikten av att bryta organisatoriska barriärer genom att agera territoriellt och på tvärs organisationen i en prestigelös samverkan. De betonar även vikten av gemensamma mål, bättre sammanhang mellan budgetar, långsiktiga satsningar och byggandet av kunskapsallianser. De fyra rekommendationerna är däremot mer avgränsade i sin utformning och den breda ansats som var utgångspunkten för Levande Malmö saknas.

Miljönämnden anser även att Levande Malmö i alltför stor utsträckning fokuserat på sociala aspekter av hållbar utveckling, och i viss utsträckning ekonomiska. Det har

gjort att en grundbult för hållbar stadsutveckling – miljöaspekter som grönstruktur, klimatfrågan, förorenade områden, friytor, farliga kemikalier m.m., fått en alltför undanskymd roll. Det bör förändras i det fortsatta arbetet då staden är långt ifrån att nå uppsatta miljömål och ett avsmalnat fokus på hållbar stadsutveckling minskar dessutom förutsättningarna för förvaltningsövergripande samverkan. Miljönämnden anser att staden är mogen att arbeta för en hållbar stad med alla dess aspekter och att utgångspunkten bör vara FN:s globala mål för hållbar utveckling. Det är endast då staden kan hantera målkonflikter och förstärka synergieffekter.

Rekommendationernas relevans och aktualitet

Miljönämnden konstaterar att Levande Malmö avslutats i december 2015 och avrapporterats till kommunfullmäktige den 7 juli 2016 med fyra förslag som remissinstanserna ska ta ställning till. Malmö är en stad i snabb utveckling. Miljönämnden saknar därför en uppdatering av materialet då mycket har hänt under de två senaste åren som påverkar Levande Malmös rekommendationer. En uppdatering hade starkt underlättat remissinstansernas bedömning rekommendationernas relevans.

Under de senaste åren har bland annat:

- FN antagit 17 globala mål för hållbar utveckling vilka Malmö åtagit sig att implementera
- Malmö stads hållbarhetskansli etablerats
- Arbetet med investeringsstyrning gått framåt med fr a Lindängen 2018-2022
- Utvecklingen av BID Sofielund och Amiralstaden fortsatt
- Malmö innovationsarena påbörjat sitt arbete
- Ett antal investeringsprojekt med miljö- och socioekonomisk inriktning genomförts
- Områdesprogrammen avslutats och stadsområdesförvaltningarna avvecklats

Kommunstyrelsens arbetsutskott har dessutom föreslagit ett nytt arbetssätt för gemensam budgetprocess vilket även det påverkar relevansen i de föreslagna rekommendationerna: Uppdrag budget 2017 – Översyn av budgetprocessen med anledning av ny organisation samt modell för att avsätta resurser till utveckling och effektivisering. Här föreslås en synkronisering mellan budgetprocessen och FN:s globala mål för hållbar utveckling. Här föreslås även ett följduppdrag med avsikt att i relevanta delar integrera investeringsstyrningsprocessen med budget- och uppföljningsprocessen.

Och i februari 2018 skrev dessutom Malmö stad och tio stora aktörer inom näringslivet på avsiktsförklaringen M21 - Malmö för det 21:a århundradet, vilket starkt kopplar till den fjärde rekommendationen om en stadsbyggnadsexpo.

För att bedöma relevansen i stadsbyggnadskontorets förslag och de föreslagna uppdragen till förvaltningar och nämnder, behöver förslagen även stämmas av mot översiktsplanen, stadsövergripande program och andra viktiga strategiska dokument som måste beaktas för att bygga en hållbar, tät och grön stad. Värt att nämna är även att de tekniska förvaltningarna har ett pågående arbete med att fördjupa samarbetet inom avdelningschefsggruppen med särskilt fokus på prestigelös samverkan för att lösa målkonflikter och få in nödvändiga lagkrav, nödvändiga miljöprogramsmål och investeringsbehov i de tidiga skedena av stadsutvecklingsprocessen. Här har flera

åtgärder genomförts i olika delar för att lösa målkonflikter som har uppstått, för att genomföra projekt i samma anda som Levande Malmö.

Andra exempel som berör en del av Levande Malmös rekommendationer och slutsatser är bland annat: Den nyligen framtagna policyn för marksanering som beaktar bland annat att lagkrav och investeringskrävande saneringskostnader ska finnas med i de tidiga skedena; Den nyligen framtagna Lokalförsörjningsplan Malmö stad 2018-2027 (rapport STK-2017-838) beaktar också dessa delar inklusive samutnyttjande och dess risker i viss mån i tidiga skede; Arbetet i PLASMA som har beaktat samutnyttjande, lagkrav och andra viktiga delar i de tidiga skedena av samhällsservicens behov.

Det bör även finnas fler projekt och samarbete som har genomförts i Levande Malmös anda, som andra förvaltningar möjligtvis tar upp i sina remissvar. Stadsbyggnadskontorets pågående projekt Stadsutvecklingszoner tar till exempel fasta på att lyfta fram olika målkonflikter som kan uppstå i befintlig lagstiftning i samband med att staden förtätas, vilket kan vara värdefullt att stämma av mot i samband med de rekommendationer som ges i denna rapport.

Allt detta har bäring på de rekommendationer som ges i Levande Malmös slutrapport. Specifika synpunkter på de fyra rekommendationerna redovisas nedan, men inledningsvis vill Miljönämnden framhålla behovet av mer övergripande insatser i enlighet med Levande Malmös slutsatser.

Prioritering, finansiering och ekonomi

Med utgångspunkt i de insatser som avslutats och de som fortfarande pågår i olika områden i Malmö, och de erfarenheter som dragits av dessa, vill Miljönämnden föreslå att ett ramverk tas fram och beslutas för långsiktiga territoriella samlade insatser inom hållbar stadsutveckling som knyter samman fysiska och sociala investeringar. Det ska vara ett medel för att uppnå översiktsplanens intentioner. Ramverket ska syfta till att möjliggöra territoriella insatser i ett långsiktigt perspektiv, där ett helhetsgrepp tas på hållbar stadsutveckling och miljömässiga aspekter vävs samman med sociala och ekonomiska. Det blir här viktigt att ta fram en röd tråd och skapa ett tydligt sammanhang över de samverkans- och arbetsmodeller som redan genomförs i staden.

Ramverket bör ge tydliga kommunövergripande målbilder genom att ta avstamp i FN:s globala mål för hållbar utveckling, vilka bör synkroniseras med Malmö stads budgetprocess och kommunfullmäktigemålen för att underlätta prioritering av insatser. Det bör givetvis beakta myndighetskrav/lagkrav samt övergripande styrdokument. Ramverket bör utgå från arbetet med investeringsstyrning i Lindängen 2018-2022 och BID Sofileund samt utvecklingsarbetet i Amiralstaden och använda M21 som katalysator. Även Malmö innovationsarena, och inte minst arbetet med finansieringsmodeller, bör ge värdefull input. Inom detta ramverk kan de geografiska områden som blir föremål för en territoriell satsning genomföra utvecklingsarbete utifrån lokala förutsättningar i förvaltningsövergripande samverkan och i samarbete med externa aktörer. Här kan även samutnyttjande ingå som en obligatorisk del.

Miljönämnden föreslår även att det utarbetas en långsiktigt hållbar finansieringsmodell för att möjliggöra att nödvändig sanering av förorenad mark kan genomföras i de tidiga skedena av stadsutvecklingsprojekt i Levande Malmös anda. Markfrågan är av

central betydelse och behöver alltid vara löst innan olika stadsutvecklingsprojekt kan påbörjas och startbesked ska kunna beviljas. Denna finansiering skulle även kunna innefatta kostnader för att minimera de risker som kommer av samutnyttjande av lokaler exempelvis att ta fram hållbara lösningar för att minska bullerstörningar, förbättra säkerhetsaspekter med mera. Finansieringsmodellen bör vara en del av ovan föreslagna ramverk och investeringsstyrningen.

Ledarskap, organisationsstruktur och samarbetsklimat

Miljönämnden delar rapportens slutsatser. Även här kan vi nämna det pågående arbete som sker för att fördjupa samarbetet mellan och inom de tekniska förvaltningarna med fokus på att lösa målkonflikter och utmaningar i de tidiga skedena av stadsutvecklingsprocessen. Eftersom rapporten inte tydligt föreslår hur detta ledarskap ska genomföras kan det pågående samarbetet mellan de tekniska förvaltningarnas avdelningschefsgrupp vara ett konkret fungerande exempel. Detta kan genomföras i dialog och genom uthålligt samarbete utan att det behöver formuleras i ett särskilt uppdrag från kommunfullmäktige.

Rapporten nämner att det krävs mod och ett starkt ledarskap för att utmana invanda arbetsmetoder och attityder. Här krävs det ett ledarskap som visar sina medarbetare vägen till ett professionellt, accepterande och icke-dömmande förhållningssätt gentemot olika förvaltningars roller och ansvar i stadsutvecklingsprocessen. Till exempel bör lagkrav och miljöförvaltningens myndighetsbeslut inte betraktas som hinder utan som möjligheter att hitta hållbara lösningar. Detta är en nödvändig del för att bygga en långsiktigt hållbar stad med fokus på hållbar utveckling för kommande generationer. Det behöver utvecklas en mer tillitsfull kultur mellan oss alla, vilket är en av de viktigaste grunderna för att få ett väl fungerande samarbetsklimat oavsett vilken förvaltning eller fråga/ansvar vi verkar inom.

Stadsbyggnadskontorets rekommendationer

Miljönämnden ser positivt på de föreslagna rekommendationerna, men anser att en del av dem behöver utvecklas, samt att de behöver uppdateras utifrån det dagsaktuella läget. De bör även kopplas till det ovan föreslagna ramverket om långsiktiga territoriella samlade insatser.

Rekommendation 1 – uppdrag åt förvaltningar om samutnyttjande

Miljönämnden har inget att invända mot rekommendationen. För att göra den starkare kan ansvariga nämnder utpekas för olika områden, tillsammans med troliga samarbetspartners bland övriga nämnder.

Rekommendation 2 – uppdrag om stödfunktion bestående av fria processagenter

Miljönämnden anser att rekommendationen bör utvecklas. Det är otydligt om uppdragets andra syfte, som avser implementering av arbete på tvärs organisationen, inbegriper enbart samutnyttjande eller om stadsbyggnadskontoret menar att det är en roll som inbegriper att överkomma svårigheter vad gäller all samverkan mellan förvaltningar. Den bredare rollen kräver avsevärt mer förarbete och bör inte bromsa en snar utveckling av metoder för samutnyttjande, varför miljönämnden föreslår att den mer begränsade rollen avseende samutnyttjande bör iscensättas snarast möjligt och bör knyta starkt an till planprocessen samt till kärnverksamheterna och de pågående samarbetskonstellationerna som redan finns idag.

Rekommendation 3 – uppdrag om att utveckla Holmastan som ett program

Miljönämnden anser att rekommendationen måste utvecklas med utgångspunkt i hur långt planprocesser och andra initiativ nått idag. Program Holmestan bör ingå som ett område inom ovan föreslagna ramverk.

De utredningsuppdrag som genomförts av PWC föreslås som utgångspunkt för program Holmestan. Utredningsuppdraget verkar i stort ha fokuserat på Holmaskolan och möjligheter till samutnyttjande av lokaler och gårdar. Om Holma utvecklas till ett program så bör detta ha en bredare ansats och inkludera ett större område, även om fokus inledningsvis kan ligga på Holmaskolan och ”barncampus”. Även här bör utgångspunkten vara hållbar stadsutveckling, där ett helhetsgrepp tas på hållbar stadsutveckling och miljömässiga aspekter vävs samman med sociala och ekonomiska.

Rekommendation 4 – uppdrag om stadsbyggnadsexpo med sociala förtecken

Miljönämnden har inget att invända mot att en stadsbyggnadsexpo genomförs, utan ser att den kan bli en stark motor i stadsutvecklingsarbetet, men fokus bör vara på hållbar stadsutveckling som knyter ihop sociala, ekonomiska och miljömässiga aspekter.

I februari 2018 inledde Malmö stad ett samarbete med näringslivet för utveckling av framtida urbana innovationer. Visionen är att göra Malmö till ”framtidens framtidsstad” genom att:

- Skapa en tankesmedja som forum för diskussioner och idéer
- Utveckla en testbädd för att pröva nya urbana lösningar inom sociala, digitala och fysiska innovationer
- Göra en publik utställning år 2021 som visar de framtida samhällslösningarna.

Miljönämnden föreslår därför att M21 blir den plattform som stadsbyggnadsexpon vilar på – en plattform som säkerställer att olika hållbarhetsaspekter knyts samman. Att enbart fokusera på social hållbarhet gör att staden återgår till att se på hållbarhet i stuprör, inte samverkan.

Barnkonventionen har beaktats vid handläggningen av detta ärende på följande sätt. Miljönämnden föreslår en stark förankring i FN:s globala mål för hållbar utveckling och ett helhetsgrepp på hållbar utveckling, med sociala, miljömässiga och ekonomiska aspekter. I flera av FN:s globala mål för hållbar utveckling är barnets perspektiv centralt och helhetsgreppet på hållbar utveckling innebär ett långsiktigt perspektiv som är grundläggande för att säkra barns rättigheter.

Förslaget har utarbetats av projektledare Lena Eriksson. Samråd har skett med Jeanette Silow, avdelningschef för avdelningen för miljö- och hälsoskydd, samt Nasrin Bigdelou enhetschef vid miljöstrategiska avdelningen.

Ansvariga

Kerstin Åkerwall
Miljödirektör

Per-Arne Nilsson
Avdelningschef
Miljöstrategiska avdelningen